

KORTIT
KESKUSTELUN
VETÄMISEEN

ERÄTAUKO

WWW.ERATAUKO.FI

SISÄLLYSLUETTELO

Näin käytät keskustelukortteja	1	Hiljaiset äänet aktiivisiksi keskustelussa	10
Mitä on dialogi?	2	Mitä tehdä, kun joku dominoi?	11
Oman kuuntelutaidon parantaminen	3	Näin pääset eteenpäin pattitilanteessa	12
Valmistautuminen keskustelun vetämiseen	4	Näin syvennät keskustelua	13
Esimerkki käsikirjoituksesta		Tunteenpurkaukset keskustelussa	14
keskustelun aloitukseen	5	Vetäjän parhaat ohjaustoimet,	
Kysymykset keskustelun virittämiseksi	6	kun keskustelun lähtökohta on ristiriitatilanne	15
Rakentavan keskustelun pelisäännöt	7	Yllättävän ristiriidan	
Keskustelun vetäjän parhaat ohjaustoimenpiteet	8	puhkeaminen keskustelun aikana	16
Osallistujien rohkaiseminen puhumaan		Keskustelun lopetus	17
omista kokemuksistaan	9	Keskustelun paketointi	18

ERÄTAUKO

WWW.ERATAUKO.FI

NÄIN KÄYTÄT KESKUSTELUKORTTEJA

Hyvä dialogi palkitsee - ja sen vetäminen vaatii harjoittelua ja toistoja. Keskustelukorteista löydät vinkkejä ja sanoituksia dialogin vetämiseen. Ota ensin haltuun muutama ohjausteko, ja laajenna osaamistasi keskustelu kerrallaan. Aloita itsestäsi ja opi aina mestarikuuntelijasta keskustelijan vetäjäksi.

Jokaisessa keskustelussa on tärkeää hyvä virittäytyminen, ohjaaminen tasavertaiseen kohtaamiseen sekä oikeanlainen lopetus. Pohdi myös, millainen tilanne keskustelua edeltää. Onko esimerkiksi keskustelijoiden välillä jännitteitä ja uskotko jonkun dominoivan? Näissä tilanteissa opiskele erityisen tarkasti kortit, joissa on neuvoja tiukan paikan tullen.

Muutama vinkki korttien käyttöön:

- Ota kortit käyttöön hyvissä ajoin ennen keskustelua, jo keskustelun suunnittelu- vaiheessa
- Lue kortti kerrallaan läpi ja tee keskustelusi tavoitteita palveleva käsikirjoitus keskustelun kulusta
- Muokkaa sanoitukset omaan suuhun sopiviksi ja kirjaa näistä muistiinpanot
- Lue kortit ja omat muistiinpanosi vielä läpi juuri ennen keskustelua tai edellisenä päivänä

ERÄTAUKO

WWW.ERATAUKO.FI

MITÄ ON DIALOGI?

Dialogi on **rakentava ja tasavertainen tapa keskustella**, jossa tähdätään toisten ymmärtämiseen, mutta ei yksimielisyyteen. Parhaimmillaan dialogissa syntyy ennalta-arvaamattomia oivalluksia ja uutta ajattelua.

Dialogissa luodaan luottamuksellinen ilmapiiri ja syvennetään ymmärrystä aiheesta kuin aiheesta. Dialogin avulla voit tuoda eri lähtökohdista tulevia ihmisiä tasavertaiseen kohtaamiseen. Käytä dialogia esimerkiksi osana valmistelua tai ennen ratkaisujen kehittämistä ja päätöksentekoa.

ERÄTAUKO

WWW.ERATAUKO.FI

OMAN KUUNTELUTAIDON PARANTAMINEN

Kuvittele omassa mielessäsi tapahtumat ja tilanteet, joista toiset puhuvat.

Yritä hahmottaa toisen ihmisen kertoma tarinana, jossa on alku, keskikohta ja loppu.

Kiinnitä huomio toisten puheessa ilmenevien kokemusten eri ulottuvuuksiin:
havaintoihin, ajatuksiin, muistoihin, tunteisiin ja kuvitelmiin.

Kuuntele itseäsi! Mitä sinussa tapahtuu, kun toiset puhuvat? Millaisia kokemuksia sinussa herää? Mikä sinulle on uutta ja kiinnostavaa? Mikä ärsyttää? Mitä sinun on vaikeaa ymmärtää? Mitä toimintayllykkeitä tunnistat itsessäsi?

Odota hetki ennen kuin kiirehdit sanomaan sanottavasi. Entä jos vain kuuntelemalla toisia keskittyneemmin pakottava tarpeesi puhua hellittääkin?

ERÄTAUK

VALMISTAUTUMINEN KESKUSTELUN VETÄMISEEN

- 1.** Mieti, miten aloitat dialogin ja miten esittäydytään.
- 2.** Sanoita keskustelun pelisäännöt omaan tyyliisi sopivaksi.
- 3.** Suunnittele virittäytyminen aiheeseen ja muotoile aloituskysymys.
- 4.** Perehdy teemaan ja listaa kysymyksiä keskustelun sisältöön liittyen.
- 5.** Mieti, onko tarve dokumentoida keskustelu ja miten se tehdään. Tarvitsetko kirjurin?

ERÄTAUK

ESIMERKKI KÄSIKIRJOITUKSESTA KESKUSTELUN ALOITUKSEEN

”Tervetuloa. Tämän keskustelun tarkoitus on oppia toisiltamme sekä kuulla kunkin osallistujan näkökulmia ja kokemuksia käsiteltävästä asiasta. Tarkoitus ei ole suostutella, väitellä tai vakuuttaa toisia omasta näkemyksestämme, vaan antaa tilaa eri näkökulmille ja rakentaa ymmärrystä toisten kommenttien päälle. Tavoitteena ei myöskään ole yksimielisyys.

Yritetään päästää tässä keskustelussa irti tavanomaisesta tavasta keskustella, jossa keskitymme siihen, mitä itse seuraavaksi sanomme. Keskiytään sen sijaan kuuntelemaan, mitä toinen sanoo. Puhutaan yksi kerrallaan ja jos et ole valmis

puhumaan, voit antaa vuoron seuraavalle. Jos sinulla tulee mieleen kysymys, kirjoita se paperille sen sijaan, että keskeytät toisen. Toivottavasti saatte tästä keskustelusta uutta ymmärrystä siitä, mikä on muille tärkeää ja syvempää ymmärrystä siitä, mikä on sinulle itsellesi tärkeää.

Tässä keskustelussa on lupa luopua rooleista – ollaan keskustelussa mukana lähtökohtaisesti omana itsenään. Keskustelun vetäjänä ohjaan keskustelua ja pidän huolta, että jokainen pääsee ääneen ja noudatamme keskustelun pelisääntöjä. (Sääntöjen läpikäynti). Tuntuvatko nämä säännöt hyviltä kaikille?”

Tervetuloa.

Tämän keskustelun tarkoitus on oppia toisiltamme ja kuulla kunkin osallistujan näkökulmia ja kokemuksia käsiteltävistä asioista. Tarkoitus ei ole suostutella, väitellä tai vakuuttaa toisia omasta näkemyksestämme, vaan antaa tilaa eri näkökulmille ja rakentaa yhteistä ymmärrystä toistamme kanssa.

KYSYMYKSET KESKUSTELUN VIRITTÄMISEKSI

Millaiset **kokemukset** ovat teillä päälimmäisenä mielessä,
kun tulette keskustelemaan tästä asiasta?

Mitä **havaintoja tai tunteita** asiaan liittyy?

Millaista tästä asiasta on **puhua yhdessä**?

Miten asian käsittelyyn **vaikuttaa paikalla olevat ihmiset**?

Mihin haluamme **pyrkiä** keskustelussa?

ERÄTAUK

RAKENTAVAN KESKUSTELUN PELISÄÄNNÖT

TOIMI NÄIN

SANO NÄIN

Kuuntele toisia, älä keskeytä tai käynnistä sivukeskusteluja.

”Jokaisella täytyy olla mahdollisuus rauhassa kertoa omista näkemyksistään. On tärkeää, että emme keskeytä toisiamme emmekä supise vierustoverin kanssa.”

Liity toisten puheeseen ja käytä arkikieltä.

”Dialogissa on tavoitteena, että yritämme liittää omat sanomisemme siihen, mitä toiset ovat tuoneet esiin keskustelussa. Pyritään puhumaan arkikielisesti ja välttämään erikoistermejä.”

Kerro omasta kokemuksesta.

”Jotta voimme ymmärtää paremmin käsiteltävää asiaa ja toisiamme, niin on hyvä puhua omista kokemuksista. Tämä tarkoittaa, että kerrotaan toisille, mitkä asiat, tapahtumat ja tilanteet ovat vaikuttaneet omiin näkemyksiin.”

Ole läsnä ja kunnioita toisia sekä luottamuksen ilmapiiriä.

”Dialogissa on tärkeää, että keskitytään kokonaan toisiimme ja käsitellään asian ymmärtämiseen. Kunnioitetaan ihmisten erilaisia näkemyksiä. Pidetään keskustelu luottamuksellisena, jotta jokainen voi puhua mahdollisimman vapaasti.”

Etsi ja kokoa. Työstä rohkeasti esiin tulevia ristiriitoja ja etsi piiloon jääneitä asioita. Puhuttele muita suoraan ja kysy heidän näkemyksistään.

”Dialogin on tarkoitus olla turvallinen tilanne, jossa voidaan myös käsitellä ristiriitoja. Lisäksi on tärkeää etsiä asioita, jotka syystä tai toisesta ovat jääneet huomaamatta. Lopuksi voimme tutkia, miten keskustelussa esiin tulleet näkökulmat liittyvät toisiinsa.”

KESKUSTELUN VETÄJÄN PARHAAT OHJAUSTOIMENPITEET

TOIMINÄIN

Vetäjä huolehtii, että jokaisella on tilaa kertoa omista kokemuksistaan.

Vetäjä edistää toisten puheeseen liittymistä ohjaamalla osallistujat kiinnittämään huomiota eri puheenvuorojen välisiin yhteyksiin.

Vetäjä näyttää esimerkkiä, miten puhutaan suoraan omista kokemuksista.

Vetäjä auttaa pitämään keskustelun arkikielisenä, ja pyytää avaamaan vaikeat termit, joita kaikki eivät välttämättä ymmärrä.

Vetäjä auttaa osallistujaa pysähtymään jännitteiden äärelle, kuvaamaan tarkemmin niihin liittyviä kokemuksia.

Vetäjä auttaa etsimään piiloon jääneitä näkökulmia.

Vetäjä auttaa tutkimaan eri näkökulmien yhteyksiä.

SANOINÄIN

“Kuunnellaan tämä rauhassa.”

“Miten tämä liittyy edellisiin puheenvuoroihin?”

“Minun mielessäni pyörii tällaisia asioita dialogin aikana, mitä tämä herättää teissä muissa?”

“Mitä sinä tarkoitat kun sanot xxxx?”

“Kerro lisää. Kuunnellaan rauhassa eri kantoja.”

”Mitä ei vielä ole tullut esiin?”

“Mistä olemme samaa mieltä? Missä ovat erot? Mitä uutta ymmärrämme nyt?”

OSALLISTUJIEN ROHKAISEMINE PUHUMAAN OMISTA KOKEMUKSISTAAN

TOIMI NÄIN

Pyydä ihmisiä kertomaan itselleen merkittävistä tapahtumista ja tilanteista.

Kysy laajentavia kysymyksiä kokemuksen eri ulottuvuuksista: havainnot, ajatukset, muistot, tunteet ja kuvitelmat.

Kysy tarkentavia kysymyksiä syistä ja seurauksista.

Pyydä muita osallistujia kertomaan, millaisia kokemuksia heille tulee mieleen toisia kuunnellessa.

SANO NÄIN

”Kertokaa jostain tapahtumista tai tilanteista, jotka ovat vaikuttaneet siihen, mitä ajattelette dialogimme aiheesta.”

”Kerro lisää siitä, mitä havaitsit/ajattelit/tunsit/kuvittelit tuossa tilanteessa?”

”Mitkä asiat johtivat tuohon? Mitä siitä seurasi?”

”Millaisia kokemuksia teillä muilla tuli mieleen, kun kuuntelitte äskeistä?”

Näytä itse esimerkkiä. Kerro jostain omasta kokemuksestasi, joka on vaikuttanut näkemyksiisi käsiteltävästä asiasta.

ERÄTAUK

HILJAISET ÄÄNET AKTIIVISIKSI KESKUSTELUSSA

TOIMI NÄIN

Kerro, että toivot mahdollisimman monen osallistuvan keskusteluun ja huomio keskustelun kuluessa ne, jotka eivät ole sanoneet vielä mitään.

Pysäytä keskustelu hetkeksi ja sano haluavasi kuulla, mitä niillä henkilöillä on mielessä, jotka eivät ole vielä sanoneet mitään.

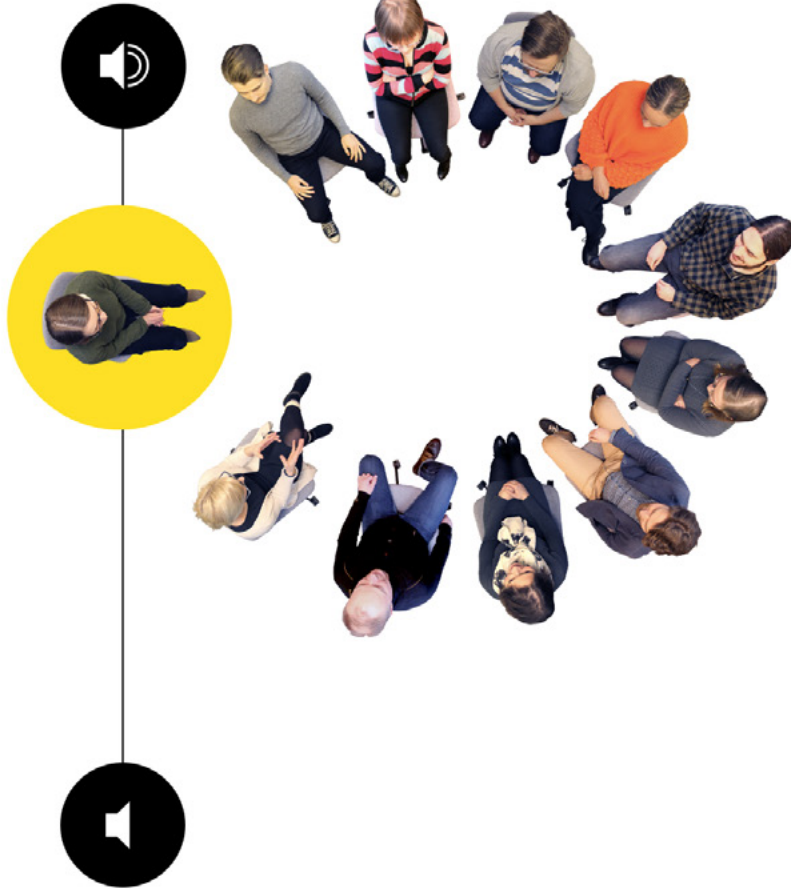
Jos ryhmä on suuri tai tunnelma on jännittynyt, niin voit ohjata osallistujat keskustelemaan hetkeksi pareittain tai pienissä ryhmissä. Tämän jälkeen voi pyytää erityisesti niitä puhumaan, jotka ovat siihen mennessä olleet hiljaa.

SANO NÄIN

”Dialogin onnistumisen kannalta on yleensä tärkeää, että mahdollisimman moni osallistuu keskusteluun. Tämä ei tarkoita, että jokainen puhuu yhtä paljon vaan että jokainen saa halutessaan äänensä kuuluville.

”Nyt olemme kuulleet jo joitain teistä. Niinpä kysynkin seuraavaksi, että mitä on mielessä teillä, jotka ette ole vielä sanoneet mitään?”

”Puhukaan hetken aikaa vieressä olevien kanssa siitä, mitä keskustelu on teissä tähän mennessä herättänyt. Kuullaan sitten myös niiden ajatuksia, jotka eivät vielä ole äänessä.”

MITÄ TEHDÄ, KUN JOKU DOMINOI?

TOIMI NÄIN

Keskustelun alussa varaa itsellesi oikeus rajoittaa puheenvuorojen määrää ja pituutta. Perustele tämä keskustelun tasa arvoisuuden turvaamisen näkökulmasta.

Jos joku keskustelijoista dominoi, niin puutu tähän mahdollisimman nopeasti. Kiitä häntä omien näkemystensä tuomisesta keskusteluun. Sano, että haluat kuulla seuraavaksi muiden näkemyksiä.

Jos dominoiva henkilö pyytää jatkuvasti puheenvuoroa, voit pyytää häntä odottamaan ja antamaan tilaa muille hetkeksi.

SANO NÄIN

”Tarkoitus on, että kaikille on tasapuolisesti tilaa tuoda esiin näkemyksiään. Sopiiko, että minä tarvittaessa jaan ja rajaan teidän puheenvuorojanne?”

”Kiitos että olet tuonut esiin näkemyksesi. Nyt olisi tärkeää kuulla, mitä te muut ajattelette.”

”En anna vielä sinulle uutta puheenvuoroa vaan kuullaan tähän väliin, mitä muilla on mielessä. Sopiiko, että odotat hetken?”

ERÄTAUK

NÄIN PÄÄSET ETEENPÄIN PATTITILANTEESSA

TOIMI NÄIN

Totea ääneen osallistujille, että sinun mielestäsi ollaan tultu jonkinlaiseen pattitilanteeseen.

Kysy, miten osallistujat näkevät tilanteen ja mistä siinä on heidän mielestään kyse.

Kysy, onko osallistujilla ideoita siitä, miten tilanteessa kannattaisi edetä.

Jos kukaan ei keksi hyvää ratkaisua etenemiseen, ohjaa keskustelijat hetkeksi tauolle. Sen jälkeen pyydä osallistujia jälleen pohtimaan lisää pattitilanteen luonnetta ja ideoimaan ratkaisuja.

Jos ratkaisua ei löydy, pyydä osallistujia pohtimaan, mitä yhdessä voidaan oppia pattitilanteesta ja siitä, mitä keskustelussa tapahtui.

SANO NÄIN

”Näyttää siltä, että olemme pattitilanteessa.”

”Mistä tässä on teidän mielestänne kyse?”

”Tuleeko jollekin teistä ideoita siitä, miten meidän kannattaisi tässä edetä?”

”Pidetään tässä kohtaa pieni tauko ja palataan sitten yhdessä miettimään, miten tässä päästäisiin eteenpäin.”

”Vaikuttaa siltä, että emme pääse tässä kohtaa kunnolla eteenpäin. Mitä ajattelette, että voimme oppia tästä pattitilanteesta ja siitä, mitä keskustelussa on tapahtunut?”

NÄIN SYVENNÄT KESKUSTELUA

TOIMI NÄIN

Pyri löytämään tarkennettu aihe, johon syvennyttään.

Kysy osallistujilta, millaisissa asioissa he haluaisivat lisätä ymmärrystään.

Rohkaise osallistujia tuomaan esiin aiheeseen liittyviä näkökulmia, joita ei ole vielä esitetty.

SANO NÄIN

”Nyt olemme keskustelleet aiheista A, B ja C. Mihin näistä haluatte syventyä tarkemmin?”

”Mitkä ovat ne asiat, joita teistä itse kukin haluaisi ymmärtää paremmin?”

”Tuleeko jollekin teistä mieleen jotain, mistä emme tämän aiheen yhteydessä ole vielä puhuneet?”

ERÄTAUK

TUNTEENPURKAUKSET KESKUSTELUSSA

TOIMI NÄIN

Sano, että huomaat keskustelun herättävän voimakkaita tunteita. Korosta, että erilaisten tunteiden esiintuominen on tärkeää, jotta ymmärrämme paremmin käsiteltävää asiaa ja toisiamme.

Osoita tunnekuohun vallassa olevalle ihmiselle, että olet huomannut hänen reaktionsa.

Anna tasapuolisesti tilaa kaikille osallistujille kertoa tuntemuksistaan.

Jos tunnepurkaus tuntuu vahingoittavan keskustelua, niin pysäytä keskustelun eteneminen ja ohjaa ihmiset pitämään tauko. Tauolla voit keskustella tunteen vallassa olevan ihmisen kanssa.

Jos tunnepurkaus kohdistuu sinuun keskustelun ohjaajana, pyydä osallistujaa kertomaan tarkemmin reaktiostaan.

SANO NÄIN

”Huomaan, että tämä aihe herättää voimakkaita tunteita. On hyvä, että niitä tuodaan esiin, koska se auttaa meitä ymmärtämään tätä asiaa paremmin. Pyritään keskustelemaan rauhassa siten, että on tilaa kaikenlaisille kokemuksille.”

”Tämä asia näyttää olevan sinulle tärkeä. Hyvä, että tuot esiin sen, millaisia tunteita siihen sinulla liittyy.”

”Millaisia tuntemuksia teillä muilla liittyy tähän?”

”Nyt uimme aika syvissä vesissä. Ehdotan että pidetään tauko ja jatketaan sen jälkeen keskustelua.”

”Kerro lisää siitä, mikä minun toiminnassani tuntuu hankalalta tässä tilanteessa? Voin sitten yrittää selvittää mistä siinä on minun kannaltani kyse.”

**Suhtaudu rauhallisesti tunnepurkauksiin.
Ne ovat usein tärkeitä keskustelun syvenemisen kohtia.**

ERÄTAUK

VETÄJÄN PARHAAT OHJAUSTOIMET, KUN KESKUSTELUN LÄHTÖKOHTA ON RISTIRIITATILANNE

- 1.** Alustus. Kerro omasta näkökannasta ristiriitojen selvittelyyn.
- 2.** Suhteiden luominen. Haastattele tilanteen alussa lyhyesti jokainen osapuoli. Näin voit vahvistaa heidän luottamustaan sinuun ja tilanteeseen.
- 3.** Kysymykset. Mieti etukäteen kysymyksiä, joilla keskustelua voi jäsentää.
- 4.** Puheenvuorojen konkretisoiminen. jos osapuolet keskeyttävät helposti toisensa, konkretisoi kenellä on puheenvuoro.
- 5.** Sisäinen dialogi. Tarvittaessa voi ottaa puheeksi, millainen vetäjän oma dialogi on ollut keskustelutilanteen aikana. Kysy, mitä ajatuksia se herättää.
- 6.** Keskustelun laatu. Kysy miten osallistujat kokevat keskustelun laadun. Puhutaanko oikeista asioista, oikealla tavalla?
- 7.** Epävarmuuden sietämisen rohkaiseminen. Tuo esiin asioiden hitaan etenemisen tuskaisuus ja rohkaise kestäämään sitä.
- 8.** Erimielisyyden hyväksymisen arvioiminen. Kysy millainen määrä erimielisyyttä on osapuolten hyväksyttävissä.

ERÄTAUK

YLLÄTTÄVÄN RISTIRIIDAN PUHKEAMINEN KESKUSTELUN AIKANA

TOIMI NÄIN

Pysäytä keskustelu hetkeksi ja sanoita havaitsemasi ristiriita.

Kysy osallistujilta, mitä he ajattelevat havainnostasi. Sopikaa koko porukalla siitä, käytetäänkö keskusteluaikaa ristiriidan tutkimiseen.

Korosta sitä, että ristiriitaa ei tarvitse yrittää ratkaista dialogissa vaan riittää paremman ymmärryksen saaminen toisten näkökannoista.

Pyydä ristiriidan eri osapuolia kertomaan vuoron perään tarkemmin omista näkemyksistään ja kokemuksistaan. Korosta kuuntelemisen merkitystä.

SANO NÄIN

”Pysähdytään tähän hetkeksi. Huomaan, että teidän välillä näyttää olevan jonkinlainen ristiriita. Sopiiko, että tutkitaan rauhassa hieman tarkemmin, mistä siinä on kyse?”

”Minusta näyttää siltä, että...“ “Mitä ajattelette tästä minun esittämästäni?” ”Onko meidän mielekästä käyttää jonkin verran yhteistä aikaamme tämän ristiriidan tutkimiseen?”

”Dialogissa ei tarvitse yrittää ratkaista ristiriitoja. Riittää, että saamme paremman ymmärryksen siitä, mistä niissä on kyse.”

”Kuullaan rauhassa kumpaakin/jokaista teistä. Jokainen puhuu vuorollaan. Älkää keskeyttäkö toisianne vaan yrittäkää kuunnella ja ymmärtää toistenne näkökantoja.”

KESKUSTELUN LOPETUS

Kysy osallistujilta ainakin:

Mikä oli keskeinen oivallus keskustelusta sinulle?

Missä ja kenen pitäisi jatkaa keskustelua?

Kysy mielellään:

Olemmeko keskustelleet oikeista asioista?

Olemmeko keskustelleet eri näkökulmista?

Keskustelimmeko rakentavasti?

Onko ymmärrys aiheesta lisääntynyt?

ERÄTAUK ⏸

KESKUSTELUN PAKETOINTI

Kysymyksiä keskustelun kirjaamiseen

Mitkä olivat keskeiset asiat keskustelussa?

Mistä olimme samaa mieltä? Entä eri mieltä?

Mitkä olivat keskeiset näkemyserot näiden sisällä?

Mitkä asiat jäivät epäselviksi? Mistä ei puhuttu?

Mistä aiheista ja keiden pitäisi jatkaa keskustelua?

Kirjuri:

“Teen muistiinpanoja keskustelun edetessä, jotta voimme palata niihin lopussa, kun kiteytämme keskustelun sisältöä. Jos olen ymmärtänyt jotain väärin, niin ilman muuta saatte korjata.

ERÄTAUK